

ИЗЛИЗА ОТ 1900 ГОДИНА

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОФИЦИАЛНО ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА – БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ

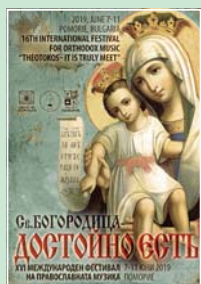
ГОДИНА СХХ, БРОЙ 12

СОФИЯ, 16-30 ЮНИ 2019 г.

ЦЕНА 0,70 ЛВ.

e-mail: sinizdat@gmail.com

www.facebook.com/Synodalpress/

• Фестивални дни

стр. 1, 4-5, 8

• Духовен съзидател и будител на българската нация

130 години от рождението на Петър Динев

стр. 2, 3

• Интервюта с участници във фестивала

стр. 6

Тържествен юбилей (150 години) на храм „Св. Троица“, с. Труг

стр. 7

7-11 юни 2019 г.

XVI Международен фестивал на православната музика „Св. Богородица – Достойно ест“

ТРЪПАР

Достойно е, наистина, да те облажаваме, Богородице, винаги блажена и пренепорочна и Майка на нашия Бог. По-чтима от херувимите и несравнено по-славна от серафимите, нетленно родила Бог-Слово, същинска Богородица, те величаем.

Преславната Владчица на всичко земно и небесно за шестнадесета поредна година бе тържествено почетена в морския град Поморие. Стотици православни от различни страни се обединиха в духовно поклонение пред нея, за да я възпеят достойно и подобаващо на XVI Международен фестивал на православната музика, провеждан под патронажа на Негово Високопреосвещенство Сливенски митрополит Йоаникий и кметна на община Поморие г-н Иван Алексиев.

За целта по установилата се свята традиция нейният чудотворен лик „Достойно ест“ пристигна в следобед на 7 юни от патриаршеския катедрален храм-паметник „Св. Александър Невски“, където се съхранява. Иконата бе тържествено посрещната в началото на централната градска улица от цялото духовно и гражданско водителство и хоревите – участници във фестивала.

Първи на Майката на достохвалното пение се поклониха кириархът на епархията – Сливенски митрополит

Тържествено откриване

Йоаникий – с думите: „На тебе, Пресвета Богородице, се уповават и покланят всички православни християни!“ А след него и архиереите – високопреосвещеният Старозагорски митрополит Киприан и преосвещеният Агатополюски епископ Йеротей. Своя поклон и отдадоха кметът г-н Иван Алексиев, председателят на Общинския съвет Адам Адамов, г-н Желязко Страволемов – директор на дирекцията по образование и култура към община Поморие, и народният представител Ася Пеева. Духовенството в това време запя възхвалната песен „Богородице Дево, радуйся“.

В тържествено литийно шествие и с химна „Достойно ест“ иконата бе понесена към градския площад, където на сцената я очакваше строен синодалният хор на Московската патриаршия. Шествието, предвождано от столичния хор „Св. Наум Охридски“, възпяваше пресветата Майка с богородичните химни – „Возбранной воеводе“ и др.

На представителната градска трибуна бе отслужен водосвет за откриване на международния православен певчески форум.

Г-жа Йорданка Панчева-Туджарова, музикален директор на фестивала, се обърна към присъстващите с думите: „За шестнадесети път Поморие става православен център на църковнославянските песнопения. [...] Събират се вярващи в преклонение пред най-чистата, най-милостивата и закрилящата – Пресвета Богородица, съпричастни към духовното пение, което докосва всяка душа и не може да остави никого равнодушен“.

Г-н Иван Алексиев приветства всички, подчертавайки, че „няма нищо похубаво от това да чуваш музика и песен, която православно да възхвалява Господа“. И като изказа благодарност на участниците, че отново са в град Поморие, и им пожела успех и много вяра в Господ Бог, той обяви XVI Международен фестивал на православната музика „Св. Богородица – Достойно ест“, Поморие 2019 г., за открит.

При запято от всички хорове многолетствие тримата архиереи благословиха с кръст Господен вярното певческо събрание. А покровителката на фестивала – чудотворната икона „Достойно ест“ – зае своето място за през фестивалните дни в храма гомакин – „Св. Рождество Богородично“.

Анула ХРИСТОВА

7-11 юни
2019 г.

XVI

Международен
фестивал на
православната
музика
„Св. Богородица –
Достойно ест“

Личност с безспорно значение за утвърждаване на българската духовност чрез църковно-музикална дейност, Петър Динев посвещава цялата си творческа енергия на музикалното изкуство. Трудно е да се дефинира неговата креативна доминанта – той е изключително много-странен и разностранен в творческо отношение фигура. Протопсалт (първи певец на Българската православна църква), музиколог, изследовател, педагог, автор на учебни пособия, диригент и композитор – това са лицата на неговото призвание и всички те са свързани по един или друг начин с ортодоксалното християнство и българското национално самосъзнание. Дълголетният му жизнен и творчески път съчетава белезите на интелектуална енциклопедичност, пълноценна авторска инвенция и съзидателно себеподдаване.

В една от многобройните си статии Петър Динев изказва мисълта, че църковно-източното пеене е „най-възвишеното и подходящо пеене за изразяване на религиозните чувства и настроения на явяващия в Бога човек“. Според него то е „неразкрито напълно съкровище, което в бъдеще има да послужи като възновение за велики музикални творби“.

И още една мисъл, олицетворяваща ясно творческото кредо на живота му: „Ние искаме да издигнем това пеене над пределите на нашето Отечество, като го поставим на най-високото стъпало на свършенството пред другите религиозни музикални творби“.

Петър Динев е роден на 14 юли 1889 г. в с. Куманичево, Костурско. Шест години по-късно семейството му се премества

Духовен съзидател и будител на българската нация

ва в Цариград, където той получава начално и средно образование във Ференския метох и в Цариградската семинария. Там пее в църковния хор, учи цигулка, свири в гимназиалния оркестър и сам създава четиригласен мъжки хор от ученици семинаристи, а по-късно – и оркестър.

На 29 юни 1909 г. е изпълнена неговата *Поема за солисти, хор и оркестър „Демон“*, по текст на Яворов, която прави силно впечатление на ръководството на Семинарията и то решава да изпрати талантливия си възпитаник на обучение в Русия.

Така той постъпва в Петербургската консерватория, чийто ректор по това време е Глазунов, а сред състудентите му са Сергей Прокофиев и Петър Райчев. Близко приятелство го свързва с Шалапин, който го нарича „човек – богатство“.

Студентството му не е леко, поради финансовия недостиг, но въпреки това Динев намира сили да завърши и юридическия факултет в Университета, за да разшири кръгзора, общата си култура и аналитичното си мислене. Това става през 1919 г., след което заминава за Казан, при съпругата си, където постъпва като преподавател по композиция и източно пеене в Казанската консерватория. Любопитно е, че там се отдава на изследователска дейност и издирване на чувашкия фолклор. Тогава пише и фантазията „Босфорски нощи“ за пиано, върху турски напеви.

Три години по-късно младият музикант се завръща в България. Първоначално работи като гимназиален учител във Втора мъжка гимназия в София. В периода 1925-1936 година е лектор по църковна музика в ДМА и паралелно с това е доцент по същата дисциплина в Духовната академия и преподавател в Семинарията.

След Втората световна война Петър Динев става инспектор по музика към Светия Синод, избран е за първи певец (протопсалт) на Св. Синод и дирижира два хора: този към Богословския факултет и църковния хор при храм „Св. св. Кирил и Методий“.

Значимостта на Петър Динев е свързана пряко с българското музикозна-

ние – неслучайно проф. Елена Тончева го нарича „баща на съвременната музикална медиевистика“. Именно той отключва и изважда на показ безценното съкровище на Йоан Кукузеловата музика, превеждайки 1300 страници с песнопения от византийска невмена на съвременна западна нотация.

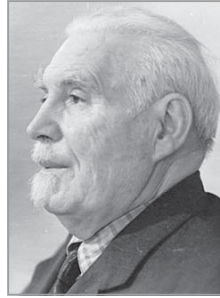
Друг приносен момент в този аспект е изследването му върху народно-песенните елементи в българския църковен напев, публикувано през 1959 г., където музикологът Динев търси целенасочено връзката между фолклора и църковната музика. Той смята, че навлязлото у нас след 865 г. дамаскиново пеене се е пречупило през призмата на музикалния език на българския народ и в резултат на асимилация се е създало старобългарското църковно пеене, пропито с народни мотиви.

Петър Динев пише много статии, рецензии, критики, научни материали, в които е отразена неговата ерудиция, активно търсеща мисъл и пълноценно присъствие в музикалния и обществен живот. Особен принос е издаденото „Ръководство по съвременна византийска невмена нотация“, оценено изключително високо от специалистите, според които такъв пълен, сериозен и стойностен труд не е издаван в никоя от страните, ползващи същата нотнo-музикална система.

Като утвърден певец и ерудиран интерпретатор в естетиката на канона, през 1963 г. той е поканен от БАН да занесе лекционен курс по тази тема, което е събитие, защото след 1944 година за първи път се преподава псалтикийната практика като наука.

Педагогическата дейност на Петър Динев се проявява и чрез една друга негова инициатива, а именно – организирането на семинари по църковно пеене и дирижиране в малките градове и селата, където липсват добре подготвени кадри. Десетдневните курсове обединяват теоретична подготовка – по основите на богослужения ред и особеностите на светлата литургия, и практическа част – псалтикийно и хорово пеене.

Обучението завършва с изпълнение на литургия, осъществена със сборен хор от всички участници в

семинара. Това е аналог на популярните по целия свят в момента уъркшоп-ателиета и ние можем само да съжаляваме, че тази пре-красна инициатива не е практика у нас и сега, въпреки че възраждането ѝ би повишило културата, познанията и нивото на църковно-хоровото музициране в България.

Като активен обществен деятел, Динев участва съвместно с Добри Христов в учредяването на „Дружество на църковните хорове в България“ през 1937 година. Въпреки активната дейност на учредителите, поради липса на подкрепа от Светия Синод, дружеството се разпада четири години по-късно, но ако се замислим – ще осъзнаем колко актуално би изглеждала една подобна форма на обединяване на църковно-хоровите музиканти и колко ни е необходима именно днес тя.

Несъмнено, в дълголетния си живот до своята смърт, през 1980 г., Петър Динев получава признанието на широката общественост. Приживе на юбилеите му се организират авторски концерти и тържества под егидата на Светия Синод. Присъдени са му множество отличия, сред които орден „Кирил и Методий“ – II степен и званието „Заслужил деятел на изкуствата“.

Най-типично за неговия живот сякаш остава това енциклопедично многообразие и духът на възрожденското просветителство – стойности, актуални и днес, в контекста на европейската интеграция, когато въпросът за съхраняването на българската идентичност се търси в корените на националната духовност и култура.

Нека се обърнем и към една от големите каузи в живота на Петър Динев, а именно: автентичния български църковно-музикален стил и неговите корени. Както знаем,

след Освобождението обществото в България започва да се разграничава от източния културен модел, който носи тежкия спомен за варварството и духовния застои на миналото. Конфликтът между старо и ново, свое и чуждо, европейско и ориенталско се изостря и рефлектира върху всички сфери на общественото битие. Отражение на тази поляризация е и дискусиата по въпроса за истинската църковно-песенна традиция на страната ни, в която се оформят две взаимно отричащи се тези.

Първата защитава източно-псалтикийното пеене, което е битувало в нашите храмове от векове. То е канонизирано и обогатено от Йоан Дамаскин през 8-ми век и Йоан Кукузел през 14-и век. В развитието си то е асимилирало явления от всички народи, служили си с него – българи, румънци, сърби, албанци, гърци. Апологет на това становище са Петър Динев, Атанас Манов и Петър Сарафов.

Втората теза е свързана с утвърждаването на българския роспев, като истинско древнобългарско църковно-певческо творчество. Роспевът, който е открит в Русия, съхранен в сборници от 17-и и 18-и век, е включен в руската църковна практика в многогласно обработен вид и достига до нас чрез руските хорове и репертоар. Негови застъпници са Добри Христов, Анастас Николов, Иван Кюлев, Христо Шалдев и други.

Дори Светият Синод се намесва в търсенето на истинското българско пеене, изпращайки Анастас Николов в Русия със задача да издиря източниците на българския роспев, но така или иначе, събраните в сборник материалите биват отхвърлени и Синодът признава за основно приложима новогръцката църковна музика, преведена на църковнославянски език.

Позицията на Петър Динев е категорична – той счита, че българският национален стил следва да запази източната традиция и да я обогати със западноевропейските постижения, т.е. пестеливо и стилично да я хармонизира. Ще цитирам казаното от него в предговора към „Златоустовата литургия за смесен хор“: „Руското

130 години от
рождението на
Петър Динев –
протопсалт и
музикоучител
при Св. Синод
на БПЦ

хорово пеене, въведено в нашите църкви от Освобождението насам, е може би съвършено във всяко отношение, обаче, то не е българско; то е чуждо на народния български дух и непонятно за голяма част от богомолците. Вследствие очевидената връзка между народната ни песен и източните църковни напеви, последните стават понятни за българина и приятни за неговото ухо, понеже му напомнят нещо не само познато, близко и родно. Тези напеви се отличават освен със своята мелодичност и богато разнообразие, най-вече с това, че дават религиозно настроение, като унасят душата на човека в сферата на възвишеното. Те леко се поддизват на хармонизация и по своята звучност с нищо не отстъпват на руското църковно пеене. Аз търнех по свой самостоятелен път, който според скромното ми схващане единичък може да доведе до желаните резултати“.

Тези разсъждения на Динев са подложени на яростна критика от Димитър Нашков, който го нарича „самозванец“ и заключават: „Народът търси утеха на болките и подкрепя в желанията и като не ги намира в монотонното чуждо пеене, част от него става плячка на еретичеството“.

Постепенно дискусиата отшумява, донякъде и поради това, че двете опонирани си страни проявяват неприкрит интерес към позицията на другия.

Днес в нашите храмове е запазена еклектиката, съчетаваща източно-псалтикийното с многогласното хорово пеене. Това дава възможност за съхраняване на българската църковно-музикална традиция, ако не в нейната автентичност, то без съмнение – в нейната пълнота. Част от красивото многообразие на това уникално наследство дължим на музиката на композитора Петър Динев.

На стр. 3

От стр. 2

Създадените от него песнопения са вдъхновени от религията и посветени на духовността. Всъщност една много малка част от неговите произведения принадлежи на светската музика – това са около 70 хорони и солови песни по народни текстове с преобладаващи македонски мотиви, клавирият фантазия „Босфорски нощи“, „Сонатата за пиано“, написана в Санкт Петербург, музикалната поема „Демон“, кантатите: „Илинден“ – за хор и оркестър (неиздадена), „Отец Паисий“ – по текст на архимандрит Серафим, „Светите братя Кирил и Методий“ – по възрожденски текст, също неиздадена.

Небогослужбени по своето предназначение са и творбите, публикувани в „Сборник от песни и молитви за православните братства и дружества“ от 1933 г. и „Сборник, събрани Светата литургия и петдесет подобрани религиозни песни“.

По данни на автора има още няколко неиздадени творби, сред които „Химн на братята Кирил и Методий“, „Химн на Търновския патриарх Евтимий“, както и ораторията „Света Богородица“ за тригласен женски хор, солисти и пиано.

Най-висока художествена стойност има богослужбена музика на Петър Динев, която обогатява хорово-певческия репертоар на Българската православна църква. След завръщането си от Русия, той издава през 1926 г. „Литургия на св. Йоан Златоуст в източен тон върху източно-църковни напеви за смесен четиригласен хор“. Следва великопостният концерт „На реках Вавилонских“, на-

XVI Международен фестивал на православната музика „Св. Богородица – Достойно ест“

Духовен съзидател и будител...

писан година по-късно. Излиза от печат и „Народна литургия на св. Йоана Златоуста за народно пение на два и на три гласа върху източно-църковни напеви“ (1929 г.), а през 36-а и 74-та – съответно второ и трето допълнено издание под заглавие „Общодостъпна народна литургия с молебна песне и панихида за два и три гласа върху църковно-източни и други напеви“.

Изключително ценен е издаденият през 1941 г. „Църковно-певчески сборник от духовно-музикални съчинения“, структуриран в три части: Вечерня и Утрена за еднороден хор, литургийни песнопения за еднороден хор и литургийни песнопения за смесен хор. Особено полезни са указанията, които Динев помества за реда и последованието на службите. Те ползват и до днес всеки църковен диригент.

Третата и последна литургия на автора е включена в „Сборник, събрани светата литургия и петдесет подобрани религиозни песни“ от 1947 година. Осем години след това с подкрепата на Светия Синод излиза и „Сборник църковни песнопения за тригласен хор“, който и до днес има огромна популярност като великолепен източник на разнообразен репертоар в църквите из цяла България.

Има данни за непубликувани песнопения от късния творчески период на композитора, след 1971 година. Това са: ве-

ликопостният концерт „Господи и Владико живота моего“ за четиригласен еднороден хор и соло сопран, „Херувимска песен“ и Богородичният концерт „Ти Бога едина“.

християнин е едно, а пение на равнодушно настроен човек е друго. Ние имаме прекрасни хорове, но те пеят повече светски песни, духовното пение не ги въодушевява“.

Доц. д-р Весела Гелева и музикалният директор на фестивала Йорданка Туджарова

Логично е да зададем въпроса **каково е уникалното в творчеството на Петър Динев, кои негов качества го правят актуално и необходимо и в днешния ден.**

На първо място, това е безспорната му художествено-естетическа ценност, религиозното внушение, достигашо до дълбините на сърцето и духовната близост с Бога, която се поражда при изпълнението и слушането на тази музика.

Динев съвсем целенасочено се стреми към това, след като прави следното сравнение между песнетата на руските и българските църковни хорове: „Нашето хорово църковно пение носи отпечатка на религиозния индиферентизъм – то е сухо, бездушно, лишено от духовен елемент. Пение, изтъргнато от гърдите на ярваца

Корените на това композиторът търси в домашното религиозно възпитание на двата народа, отношението на институциите и обществото към религията и духовността и т. н. В този смисъл, той е импулсиран да създаде богослужбена музика, която да увлича и вдъхновява певците, като ги приобщава към вярата и сакралното тайнство на храмовия ритуал.

Според самия Динев „не всеки му е дадено да пише духовна музика“. „Иначе – казва той – е несъзнателно светостатство. Само дълбоко вярващият композитор може да твори духовна музика и който не чувства в гърдите си този дар, по-добре да не опитва перото си в тази област, за да не облича духовните молитви във форми на мазурки или валсове“.

Премерната и същевременно естествена простота е друга черта от стила на Петър Динев. Ще цитирам неговото виждане: „Да няма резки скокове, присъщи на танцовата и чувствена музика с ритмични отпътища, нито пък да изобилства с ефектни динамични нюанси, които вълнуват страстите и въображението на слушателите. Храмовото пение трябва да бъде плавно, неотразимо спокойно, донякъде монотонно, тъй като монотонността усмиряват страстите, потушава се злобата и човек по-лесно възприема доброто“.

Своеобразието на музикалния език на композитора се корени в ладното многообразие, несравнимо с класическата мажоро-минорна система; в пестеливата и свежа хармонизация на източните напеви; в свободната форма, пластичната ритмика и изобилието на певчески шрихи, осигуряващи гъвкавост на мелодичната линия.

Особено деликатен момент в интерпретацията е динамичното развитие в песнопенията, подчинено на канона. Авторът рядко обозначава динамиката в партитурата, но посочва изрично: „Да се пее умилително, непринудено, естествено, като динамичките знаци следва да се съгласуват с граматическите ударения в молитвите, за да се пее приблизително така, както се говори“.

И още една насока за

амплитудата на звука и хоровия баланс, посочена от Динев: „Употребата на фортисимо и пианисимо като крайности следва да се избягват, понеже са несъвместими нито с естественото пение, което не търпи никакви крайности и напвания, нито с религиозното настроение на богомолците, които изживяват съблемни моменти във връзка с извършването пред тях свето тайнство“.

И накрая ще си позволя да споделя едно лично гледище за творческото наследство на Петър Динев. Първата ми по-сериозна среща с тази музика беше напълно случайна – започнах работа като диригент на Смесения хор при църквата „Света Троица“ в Пловдив и там се запознах на практика с повечето от произведенията му за такъв състав, в това число и с „Литургията“ от 1926 година. Интересът ми се задълбочи и през 2008-ма издадох монографията „Петър Динев и неговото църковно-хорово наследство“. Скоро след това реализирах и записи на музиката му за фонда на БНР. Направих всичко това, защото си мисля, че сме длъжници на тази колосална личност, останала някак в сянката на миналото си признание.

Определено смятам, че ние тепърва ще откриваме богатството и неизчерпаемата духовна сила на тази музика, която звучи и ще продължава да звучи в българските храмове, докато има православие. Нека през 2019 година отдадем дължимото на Петър Динев – един от духовните съзидатели и будители на българската нация.

Доц. д-р Весела ГЕЛЕВА

Тази година станалата вече традиционна среща на диригентите и ръководителите на хорове-участници във фестивала се провежда още през първия фестивален ден, след официалното откриване, в Художествената градска галерия.

Сред уютната и светла обстановка на художественото творчество, творците на песенното православно изкуство бяха приветствани от музикалния директор на фестивала – г-жа Йорданка Панчева-Туджарова и поканени да се представят.

Среща на диригентите

При представянето им на Всеки от тях бе връчена паметна папка от организаторите и сборниче с 12 литургийни песнопения на маестро Стоян Бабеков, който миналата година бе сред официалните гости на фестивала.

Тази година изданието на международния певчески православен форум е посветено на 130-годишнината от рождението на Петър Динев. Всеки от хорвите състави е включил по повода негово композиция в своята музикална програма. А почетният председател на фестивалната комисия – гоцент протопсалт Димитър Димитров, дългогодишен преподавател по музика в Богословския факултет на СУ и ръководител на смесения хор при ПКСХП „Св. Александър Невски“ – сподели с аудиторията, че е имал възможността да участва в отбелязването на 90-годишнината на Петър Динев, осъществена година преди неговото преставяне в Господа. Той разказа за своите лични впечатления от познанството си със знаменития български про-

топсалт и композитор.

Стегнат, но богат на малкоизвестни данни, доклад за личността и творчеството на Петър Динев изнесе доц. г-р Весела Гелева.

Бяха обсъдени и някои организационни въпроси по предстоящите фестивални дни. Накрая иконом Кирил Попов, след като запозна присъстващите с направеното от него разкритие на автентично свидетелство относно живота на Петър Динев в Цариградската семинария, даде тон на радостно многолетствие.

Диригент Вера ГОРЕЛОВА

Един от десетките участници в XVI Международен фестивал „Достоинство ест“, Поморие 2019, бе Детският хор „Вербочки“ от Русия, с диригент Вера Горелова.

Хорът е формиран при неделното училище към храм „Покров на Пресвета Богородица“ в Покровское-Страшно, Москва. През последните три години взима участие в светите литургии и в празничните концерти на храма. Участва във фестивали като „Белият ангел“ и „Славянски гар“.

Диригентът им – Вера Горелова, е завършила музикално училище, със специалност „цигулка“, а след това и Московския музикално-педагогически институт. Основното ѝ обучение е за ръководител на хорови формации. Повече от 15 години преподава църковно пение в храм „Св. Пантелеймон“ при болницата на Руските железници, впоследствие и в неделното училище при храм „Покров Богородичен“.

Участието на Детски хор „Вербочки“ в Поморийския фестивал впечатляваше с участието на най-малките певци на фестивала (до 5-годишна възраст) и с тяхното прекрасно изпълнение. Особено интересен бе и репертоарът им, който включваше напеви от различни манастири, съхранени в традицията на Руската църква.

– Разкажете за Вашия хоров състав и участието му в Поморийския фестивал?

– Ние сме за първи път в Поморие. Нашият състав е сформиран изключително от деца на свещеници. Те растат и се възпитават в храма, знаят богослужението и много отговорно се подготвяха за това наше участие. Състои се от малки деца и техните още по-малки братя и сестри.

Като цяло, тук са децата на три свещенически семейства. Разбира се, много от тях посещават музикална школа, тоест те са подбрани по музикални възмож-

Диригент Вера ВИГОВСКА

Детски хор при храм „Сретение Господне“ – Виница, Украйна, е основан през 2005 г. Сформиран е спонтанно от 15 деца, които посещавали неделното богослужение. Постепенно броят им се увеличил и малките певци станали 25. Днес в детския църковен хор пеят 40 деца на възраст от 6 до 16 години. Те участват в неделни и празнични богослужения. Постоянно изнасят концерти, някои от които благотворителни, участват във фестивали и конкурси. Осъществяват поклоннически пътувания в страната и чужбина.

– Разкажете ни за Вашия певчески състав.

– Той се състои от деца в средношколска възраст. Включват се всички деца, които посещават неделното училище при храма. Имаме два случая, при които децата въобще не могат да пеят, не могат да чуят и да възпроизведат правилно тоновете. Те обаче половин година само се разпяват и вече много добре изпълняват своята партия. Като цяло певците в детския хор са без музикално образование. Не знаят ноти, трудно помнят мелодии, но с общи усилия се учим на всичко необходимо.

Чуваме и виждаме много неща, пътуваме много, вземаме всички деца от 6 до 16-годишни.

След това порасналите младежи преминават в големия хор, който наброява 60 човека. Те са професионалисти. Там участват професори, учители. Хорът има голям репертоар. Изпълняваме разнообразни и много сложни произведения. Имаме двучасова спявка три пъти в седмицата, а когато имаме участия – всеки ден.

– Как децата възприемат църковната музика?

– На тях много им допада. В състава попадат и деца,

Сърца, докоснали се до Бога

Интервюта, проведени по време на фестивала

ности и слух. Има и деца, които не могат много добре да пеят, но понеже техните братя и сестри са тук, те имат желанието да участват заедно с тях. По време на нашите репетиции те се запалиха по пеенето, пригодиха се към него и с голямо въодушевление започнаха да се подготвят. А това е много радостно.

– Впечатляващо изпълнихте песнопенията. Как подобрехте репертоара си за фестивала?

– Ние бяхме започнали да изучаваме „Достоинство ест“ на Петър Динев, без да знаем, че някога ще дойдем в България на фестивал, който ще е посветен именно на този композитор. А в Москва участвахме във фестива-

които не са определили вярата си или просто не я познават. Не знаят какво е това молитва, постепенно чрез спявките и участията в богослуженията те започват да разбират православната музика, започват да се изповядват и придобиват духовен облик. Отказват се от лошите си навици. Те са умнички, полагат усилия... тъй като е трудно с продължителните репетиции и тежки произведения. За тези, които не знаят ноти, им записвам партията на диктофон и я качвам в интернет групата, откъдето те я разучават. Често се случва, че за една спявка ние оформяме веднага три гласа. Остава да изработим динамиката, логиката, ансамбъла, звука и маниера на песнопението.

– Не е ли трудно да работите с малки деца и да изучавате с тях църковна музика?

– Разбира се, че е трудно. Когато има нови малки деца, те радостни търчат край другите. Но с търпение и постоянство привикват към дисциплината в хора. Често пъти, понеже са едва 6-годишни, се уморяват и заспиват. Ние ги закачаме, галим ръчичките им, говорим им, и така постепенно се учат да бъдат относително равномърни в активността си.

Случва се, с тях да изучаваме дадена песен, а на следващия ден те да са я забравили. Пак я учим и после – отново са я забравили. Оставям ги да починат една седмица и те се връщат свежи, въодушевени, но нищо не помнят от предишния път... Така е с малките деца, имат краткотрайна памет, но помнят доброто чувство и отношение към тях.

– Как можем да направим от децата истински православни християни?

– Това е най-важното. Ако човек е вярващ, няма да има страх и ще има вътрешна вяра. Когато децата се молят, те се молят през съзвизия. Често децата идват в храма, молят се, изповядват се, причастват се, но техните родители само ги водят до храма и не остават на служба. Надяваме се, чрез тези деца, които израстват в храма, да се възпитат и техните родители.

– Вие сте за първи път в Поморие. Какви са Вашите впечатления от фестивала?

– Прекрасни! Ние сме изключително впечатлени от организацията. Когато видяхме дисковете с нашето фестивално участие, си помислихме, че това е шега. Впечатлени сме колко бързо и професионално всичко е направено. Още с пристигането ние имаме разписана нашата програма, която абсолютно точно бе изпълнена. Бихме дошли отново тук, макар сега въобще да не ми се мисли за организация. Преди фестивала ние имаме поклонническо пътуване по Светите земи и беше тежко в организационен план.

ла „Белият ангел“, за който разучихме песнопението му „Ангел вопиеше“.

Но ние разучаваме и други неща, които мисля, че са интересни за децата. Много от нашите песнопения например са от Добри Христов и на „болгарския роспев“.

– Какви са впечатленията Ви от фестивала?

– Чудесно и прекрасно, благодатно и впечатляващо. Много добра организация и професионални колеги. За нас е чест да участваме заедно с тях в богослужението... Има много и разнообразен песенен репертоар. Наред с класиците в музиката, има и много съвременни композитори.

– Според Вас как може да привлечем децата към Православната църква?

– Това е много сложно. И при нас това е голям проблем... Но най-вече – със собствен пример! Не знам добър начин.

Можем да ги увлечем и впечатлим с нашия пример, като така им покажем какво е важно и какво е нужно. Разбира се, и с майчините и бащините молитви... При нас (в Русия) жените са тези, които повече ходят в храма. Докато забелязвам, че у вас има и много мъже в църквата. И слава Богу! При нас това е историческо последствие, тъй като по време на войната много мъже са загинали и са останали преимушествено само жени.

– Каква трябва да е мисията на Църквата, за да привлече младите хора?

– Църквата, разбира се, има основна роля. Чрез социални дейности, чрез интересни инициативи, като поклонение на светини, поклоннически преходи, фестивали и др. Много хора се включват да помагат и така продължават по пътя на Църквата.

Ето например, в нашия храм има неделно училище, имаме и храм в болница, за който ние се грижим. Добра воля помагат на болните и ги водят на богослуженията за причастие. Но основното е пастирското слово на свещениците. Те са тези, които общуват с хората, изповядват, наставляват и напътстват.

– Как мислите, какво можем да направим ние, като осъзнали православни християни, за да привлечем малките деца?

– Децата трябва да обичат местата, които посещават. Те трябва да се чувстват в Църквата, в храма като в едно голямо семейство. Това се предава един на друг. Добре е да се пътува. Нашият храм ни спонсорира и ние го правим.

Децата впоследствие разглеждат списания, снимки от пътуването и са във възторг от посещението на свети места, поклонението на светини, разглеждането на детски домове. Когато им харесва, те го предават един на друг и дори мотивират за подобно нещо и своите родители и баби.

Освен това ходим при деца, които са инвалиди, в много лошо физическо състояние. Децата от хора виждат всичко и им помагат. Подготвят им подаръци и се радват на детския трепет и околорените благодарни очици.

Децата са много възприемчиви и това става техен живот. Те не идват само на богослужение, те идват в своето голямо семейство, с много братя и сестри. Погледите отговарят за по-малките. Когато пътуваме, нямат родители с нас, всички обгрижват всички, с взаимно разбиране.

– Развийте ли и други дейности във вашата енория, освен неделното училище и хора?

– Да. Имаме Детски дом, за който се грижим. Той е само от болни деца, инвалиди. Отецът ни им е създал такива условия, които дори нашите деца нямат. Приема ги като лично негови деца, а те му се радват. Катерят се по него, дърпат му брадата и расото и очакват своята милувка... Малко са днес такива духовници, но ги има.

Интервюта взе:
Весела ИГНАТОВА

Тържествен юбилей (150 години) на храм „Света Троица“ – с. Труд

Интересни и колоритни са селищата в Пловдивския край. За разлика от много други райони, в тези трудни за родината ни години населението тук се опитва да запази своя поминък и с много усилия се стареа да не напуска родния си край.

Разбира се, всеобщата криза в страната и в българското село не може да не засегне и тези селища, но разликата е в това, че те са запазили своя оптимизъм в потвърждение на думите: „надеждата умира последна“, като намират реална утеха и упование в Бога. Живеейки вярата си, която се е превърнала в неизменна част от живота им, те се събират в православния храм, за да разкажат за своята радост, да споделят своята скръб, но най-вече да се помолят на Бога, св. Богородица и светците и да изпросят тяхната закрила, напътствие и разрешение на достигналите ги житейски трудности. Така, духовно ободрени след молитвата и получили съпричастната братска съпричастност, те се впускат отново и отново във водовъртежа на човешкия живот, очаквайки търпеливо „по-доброто“, което предстои, уповаяйки се най-вече на Господа.

Едно от тези селища, което впечатлява със своето културно наследство, интересна история и христобиен народ, е село Труд, което се намира в близост до престолния на епархията град Пловдив.

Село Труд получава това име през 1947 г. Старото му име е Чирпилие, преименувано от княз Фердинанд в Климентиново (на името на неговата майка – Климентина Сакс Кобург-Готска), то има своята пъстра самобитност, която се вижда най-ярко при честването на празници.

Храмовия си празник местната църква „Света Троица“ отбелязва на Петдесетница. Особено тържествен е и празникът на следващия ден, когато Православната църква почита Третото лице на Света Троица – Светия Дух. Тези църковни празници от незапомнени времена са своеобразен народен събор за местното население, което ги празнува до ден-днешен „три дни и три нощи“. Поради съвпадението тази година на първия празничен ден с Черешо-

вата задушница, и по препоръката на техния свещеник, всички приеха в почит на починалите да не се провеждат публични увеселения в този ден.

Но храмовият празник тази година бе по-тържествен от всякога, тъй като духовният център на селото навърши 150 години. И в чест на юбилея за обща, съборна молитва към Света Троица се събраха висшата духовна власт, представлявана от Пловдивския митрополит Николай, и държавната, в лицето на българския президент Румен Радев, които приеха официалната покана на църковното настоятелство при храма.

Празничната св. Литургия в деня на Светата Единосъщна и Неразделна Троица, която основава земната Църква, бе възглавена от Негово Превосищенство Пловдивски митрополит Николай. С него съслужиха еп. Арсений, първи викарий на Пловдивски митрополит, пловдивски духовници и председателят на тържествувания храм протоерея Кирил Тошев.

Спръснатата си изрядност, благолепие и молитвеност, митрополит Николай отслужи светата Евхаристия. Тържествено и благолепно, и същевременно съкровено и умилително звучаха молитвите и просбите, отправени от Пловдивския кириарх по време на литургията, прекрасно допълвани от митрополитския хор „Св. ап.

Ерм“.

Тържествената богослужба бе уважена от президента на Р България Румен Радев, областния управител Здравко Димитров, Николай Копринков – секретар на президента, кмета на община „Марица“ – Димитър Иванов, кмета на с. Труд – Николай Минков, светника на президента – проф. д-р Росен Димов, и др.

В края на литургията, след като прочете коленопрекклонните молитви, с които на Петдесетница се призовава Светия Дух, митрополит Николай се обърна с вдъхновено пастирско слово, в което говори за съвременните измерения на християнските ценности и морал.

„Настръхвам от страх, като чуя за поредните стратегии за разрушаване на бракове, за „свместно жителство без брак“, за „сурогатно майчинство“, за „еднополови двойки“. А доколко тези стратегии ще съвпадат с нашето желание да спасим наши-

те деца?“ – каза в словото си митрополит Николай.

„Ние, християните, знаем каква е стратегията за спасение на децата ни. И не са ни я казали разните неправителствени организации, а Сам Господ Иисус Христос ни е казал – *оставете децата и не им пречете да дойдат при Мене*“ – апелира той.

С тези думи митрополит Николай отправи призив към президента Радев – в учебната програма да бъде заложен поне един час за изучаване на религията. Той ясно заяви, че това се налага, защото децата са „най-уязвими към вирусите на обществото в този век“.

След богослужението в храма, в двора на църквата бяха осветени две нови камбани, които са дарение за юбилейната годишнина. С голямо въздушевление лично президентът и митрополитът удариха за първия им звън на новите камбани.

В приветствието си към жителите и гостите

на село Труд, събрали се в двора на църквата, за да отбележат юбилей, президентът Радев посочи, че 150-годишнината е повод за празник, но и за гордост от „дълголетие и жизнеността на нашата българска идентичност“.

„Век и половина ни делият от онова време, в което нашите предци тук са изградили своя храм на вярата. Поколенията след тях са били изправени пред различни предизвикателства да съхранят съграденото“ – заяви Румен Радев. Държавният глава припомни, че храмът е бил опожаряван и отново съграждан, за да може днес да се разнесе камбанният звън като „символ на съхраненото достойнство на рода, на православната вяра и тържеството на непреклонния български дух“.

Отстояването на нашата вяра и на изконните български добродетели

ски дух“. Държавният глава поздрави жителите на Труд за опазването на вярата и българската памет.

Празничната програма продължи с изпълнение на местни, детски творчески състави. Децата от Детска градина „Бисер“, с директор Гинка Ботова, зарадваха гостите с мажоретни танци, учениците от ОУ „Св. св. Кирил и Методий“ изпълниха стихотворения и патриотични песни, а Детският духов оркестър, с ръководител Димитър Колев, извърши химна на светите братя Кирил и Методий.

Село Труд е сред малкото селища в България, в което повечето деца от местните училища и детски градини изучават предмета „Религия“. Началото е поставено през 1999 г. с обучение на ученици от 1-ви до 4-ти клас. Богословът Екатерина Тошева с голямо желание, духовна

изисква не само смирение, а също смелост и духовна сила, посочи президентът Радев. По думите на държавния глава българският народ пази храмовете и вярата си в тях като културна памет за нашите традиции, въпреки факта, че в днешната динамика събитията бързо се развиват и бързо се забравят, а отсяването на важното и паметта за него се превръща в предизвикателство. „Подкрепата на Българската православна църква и грижата за духовния мир и благодействието на вярващите има своите дълбоки традиции, има и своето изражение и днес“ – каза още държавният глава.

„Отбелязваме годишнината на този храм, но той не е само камък и стенописи. Всеки български храм има свой духовен мир, който се носи от неговия свещеник“ – заяви Румен Радев и благодари на отец Кирил за поканата и за „будния му българ-

ревност и неуморност въвежда предмета в училището и започва заниманията с децата. Като следствие на нейния самоотвержен преподавателски труд децата на с. Труд вече двайсет години се възцърковяват, одухотворяват и възпитават в себе си християнски морал и ценности.

Днес техният брой е повече от 300, а порасналите деца след седем клас продължават своето обучение в Енорийския център при храма. Всички по-големи църковни празници са свързани с детска празнична програма, а енорията става все по-голяма.

Децата, изучаващи Религия, често гостуват в Пловдивска св. митрополия и поздравяват митрополит Николай с професионално изработени театрални сценки и др. изпълнения, а той от своя страна ги награждава за усилията с лагери в местните манастири.

Весела ИГНАТОВА

Историческа справка

Храмът „Света Троица“ датира от 1866 г., според съхранени писмени свидетелства върху предмети и архивни документи, както и според устното предание, останало в спомените на жителите от селото.

Той е бил изграден в рамките на тригодишен период, като камъните за храма са били пренасяни с кърван волски каруци от тепетата във Филмбе (Пловдив) и от асеновградската река Чая.

При копаенето на основите му е открита „проскомидийна звезда“ – елемент от църковна утвар, което предполага съществуването на разрушен малък храм или параклис на това място от по-древни времена. Многократно опожаряван, той е бил построяван отново и отново, и възстановяван за богослужение.

Храмът днес представлява енокорабна базилика със засводен таван. Храмовата сграда е обкръжена от широко дворно място, като в западната му част се е обособил като отделен парцел църковен имот, в който през 1882 г. е било построено първо-

то селско начално училище. В двора на храма има изграден фундамент с паметна плоча. Надписът върху нея упоменава годината 1889-а, когато е сменено името на селото от Чирпилие (Чирпелий) на Климентиново. През годините на атеизъм плочата е била скрита и съхранена в храма, като исторически документ.

В селото има и друго място, известно като оброчище „Света Троица“, където през 2002 г. е построен параклис в чест на Успението на Пресвета Богородица. Тук, скоро след построяването на храм „Света Троица“, ежегодно се е освещавал църковният корбан и се е организирал народен събор. Като белег на оброчището е бил поставен голям камък – триъгълна пресечена пирамида. Част от него днес се намира в двора, отляво пред входа на параклиса.

До това място, което тогава е било в покрайнините на селото, в деня на храмовия празник – Петдесетница, се идвало с литийно шествие. След построяването на параклиса тази традиция е възстановена в по-ново време.

XVI Международен фестивал на православната музика „Св. Богородица – Достойно ест“

От стр. 5

ПРАЗНИЧЕН МОЛЕБЕН И ЗАКРИВАНЕ

В гения на патронния празник на международния певчески форум „Пресвета Богородица – Достойно ест“ – 11 юни, когато ангел Господен сляза в българска манастирска килия да поучи православните как подобаващо да възпяват Преславната Владичица, в храма-домакин „Рождество Богородично“ събрали се певци от шест православни страни застанаха край духовността и почетоха Майката Божия пред чудотворния ѝ лик „Достойно ест“, пред който някога и сам архангел Гавриил

застанал в пение.

Възглавени от Азатополския епископ Йеротей – викарий на епархийския митрополит и игумен на Поморийската св. обител, духовенство и народ, обединени в празничен молебен, отправиха молитвено прошение за преуспяването на православните народи. Поименно бяха упоменати Българският патриарх Неофит и архиепископите, пряко ангажирани с форума: високосвещеният Сливенски митрополит Йоанкикий, под чието патронаж се осъществява фестивалът, високосвещеният Старозагорски митрополит Киприан – председател на фестивалната комисия, и преосвещеният Азатополски епископ Йеротей.

Под чудотворния поглед от иконата на „по-почитаната от херувимите и по-славната от серафимите“, се проведе заключителният концерт на шестнадесетото издание на най-знаковия български певчески форум за православна музика „Достойно ест“!

Г-н Желязко Страволемов, от името на организаторите – Община Поморие, и г-жа Йорданка Туджарова и иконом Кирил Попов, от името на Фестивалната комисия, обявяваха и връчваха отличителни дипломи за участието на изпълнителите и на диригентите.

След последния участващ хор музикалният директор на фестивала г-жа Туджарова отбеляза: „Изминаха пет дни на красива духовна музика. Всеки ден тръпнехме в очакване какво предстои и нашата душевна жажда бе удовлетворена. За което и благодарим на всички участници!“

Директорът на общинската дирекция за образование и култура г-н Желязко Страволемов закри фестивала с думите: „Православните навсякъде по света с едно сърце и едни уста прославят Бога и се молят на тези, които Бог е прославил. Да стигнеш до върха на светостта, изисква много усилия, подвизи, отречение. Затова днес от името на община Поморие ви честитя празника на Пресвета Богородица „Достойно ест“.

Всяко начало има и своя край. Но краят винаги е ново начало. И с това именно ново начало призовавам всички вас и всички хора от Православния свят да дойдат тук за XVII издание на фестивала „Достойно ест“, 10-14 юни 2020 г.

Благодаря за съдействието и подкрепата на Негово

Високосвещенство Йоанкикий, митрополит Сливенски, на Негово Високосвещенство Киприан, митрополит Старозагорски, и на Негово Преосвещенство Йеротей, епископ Азатополски, за подкрепата!

До нови срещи! Закривам шестнадесетото издание на МПФ „Достойно ест“ – 2019 година!“

Иподяконият на московския синодален хор подгае възглас за многолетствие, подгето мощно и грандиозно от всички участници и дирижирано от Старозагорския митрополит Киприан.

Дълго време участниците останаха за паметни празнични снимки.

А. ХРИСТОВА

Празничен молебен пред чудотворната икона „Достойно ест“

Връчване диплом на Синодалния хор на Московската патриаршия

От името на община Поморие г-н Ж. Страволемов връчва отличията на хорвете

Отличия, връчени на Заключителния концерт

Отличията с дипломи участници и диригенти на заключителния концерт в празничния ден, 11 юни, бяха:

✓ Академичен камерен смесен хор „Гаудеамус“ при АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“, Пловдив, с диригент доц. г-р Весела Гелева – за дългогодишно професионално изпълнение, стила интерпретация и академично музичиране. За изключително въздействащо изпълнение на „Достойно ест“, глас 7. Грамота за диригент и специална грамота по повод 130 г. от рождението на Петър Динев;

✓ Николай Матрачийски – за високо майсторство при изпълнение на източно-църковните песнопения;

✓ Дамски хор „Благовестие“, Поморие, с диригент Йорданка Панчева-Туджарова – за професионално изграждане на състава, красива звучност и 20-годишнината на състава. Грамота за диригента основател и ръководител на хора – за дългогодишна църковно-певческа дейност и забележително църковно творчество;

✓ Нишки камерен хор, Сърбия, с диригент Ивана Милованович – за достойно представяне на фестивала;

✓ Църковен хор „Покров на Пресвета Богородица“, София, с диригент Димитър Стоянов – за красива звучност и ярко представяне. Диплом за диригент;

✓ Хор при храм „Успение Богородично“, Ботевград, с диригент Милена Спасова – за вложено усърдие и достойно представяне. Диплом за диригент;

✓ Църковен хор „Евстати Павлов“ при храм „Св. Троица“, Ловеч, с диригент Доротея Динкова – за успешен дебют. Диплом за диригент;

✓ Женски хор „Христина Морфова“, София, с диригент Таня Никлева-Владева – за съвременен църковен репертоар и красива забвучност. Диплом за диригент;

✓ Детски хор при храм „Сретение Господне“, Виница, Украйна, с диригент В. Виевска – за възрастово музичиране. Диплом за диригент;

✓ Мъжки хор „Г. Музически“, Кишинев, Молдова, с диригент г-р Емил Морару – за балансирана хорова съзвучност и стилино подобрено репертоар. Диплом за диригент;

✓ Йеромонах Юстин Зографски – за химнографско творчество;

✓ Църковен хор при храм „Успение на Пресвета Богородица“, Търговище, с диригент Десислава Василева – за успешен дебют. Диплом за диригент;

✓ Ансамбъл при храм „Св. вмчк Пантелеймон“, Москва, Русия, с диригент Мария Исаева – за красива камерна звучност, стилино изпълнение. Диплом за диригент;

✓ Хор „Ренесанс“, Южноукраинск, Украйна, с диригент Наталия Урсул – за забележително представяне, стилино и емоционално изпълнение. Диплом за диригент;

✓ Женски камерен хор „Ренесанс“, Кишинев, Молдова, с диригент Оксана Филип – за достойно представяне. Диплом за диригент;

✓ Хор при катедрален храм „Св. Николаи“, Стара Загора, с диригент Мария Колева – за красива ансамблова звучност, молитвеност и успешен дебют. Диплом за диригент;

✓ Синодален хор, Москва, Русия, с диригент Алексей Пузаков – за високо хорова майсторство и блестящ дебют. Диплом за диригент.

Снимки в броя: Весела ИГНАТОВА

ПРОДЪЛЖАВА АБОНИРАНЕТО ЗА „Църковен вестник“ – 2019 г.

1 година	30,00 лв.
6 месеца	15,00 лв.
3 месеца	7,50 лв.
ед. цена	0,70 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА
СВ. СИНОД, София – 1000, ул. „Оборище“ № 4
тел. 02/987-56-11 / в. 245
За абонамент: 02/987-56-11 / в. 131
e-mail: sinizdat@gmail.com

Отговорен редактор на броя:
Анула Христова

Материали се приемат в електронен формат.

Сумите за абонамент да се изпращат по банкова сметка или с пощенски запис на името на **Танка Тончева Христова**, като се изписват точният адрес и пощенският код на абоната!

Банкова сметка на Синодално издателство на БПЦ:
УниКредит Булбанк – София, ул. „Алабин“ № 58
IBAN BG97UNCN96601018147018, BIC код: UNCRBGSF

„Църковен вестник“ съдържа свещени текстове и изображения и не бива да се използва за битови нужди.